

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Oslo politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:
22/243415 - 4

Dato:
10.01.2023

Høringsuttalelse - NOU 2022:11 Ditt personvern - vårt felles ansvar - Personvernkommisjonens rapport

Innledning

Det vises til Politidirektoratets brev av 24. november 2022 som videresender Kommunal- og distriktsdepartementets høringsbrev av 11. november 2022. Høringen gjelder Personvernkommisjonens utredning NOU 2022: 11 "Ditt personvern – vårt felles ansvar", heretter omtalt som "utredningen".

Oslo politidistrikt takker for muligheten til å komme med merknader til denne viktige utredningen. Høringsuttalelsen vil fokusere på kapittel 7 i utredningen som gjelder personvern i justissektoren.

Oslo politidistrikt er positive til og støtter mange av vurderingene og forslag som kommisjonen kommer med innenfor justissektoren. Dette gjelder særlig behov for vurdering politiregisterlovgivningens harmonisering med EU-retten. Som kommisjonen peker på vil en harmonisering av loven med LED gi klarere retningslinjer for personvern vurderinger og gjøre det enklere for tjenestepersoner å anvende loven. Oslo politidistrikt støtter også kommisjonens vurdering av at politiregisterloven både bør forenkles og forbedres.

Rettslig regulering av personvern

Kommisjonen gjennomgår den rettslige reguleringen av personvern i kapittel 4. Der omtales kort Europarådets konvensjon 108 om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personopplysninger (1981/2018) (heretter Europarådskonvensjonen eller konvensjonen. Kommisjonen redegjør nærmere om både Grunnloven, den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8, personopplysningsloven og GDPR. Oslo politidistrikt vil derfor ikke behandle disse i sin høringsuttalelse

Oslo politidistrikt savner en nærmere redegjørelse om både Europarådskonvensjonen og LED i utredningen, og vil derfor fokusere på disse i vår høringsuttalelse. Oslo politidistrikt mener konvensjonen og LED burde vært redegjort nærmere for generelt i utredningens kapittel 4, men også særskilt i kapittel 7 om justissektoren. Dette fordi både konvensjonen og LED gir et

Oslo politidistrikt

helhetlig regelverk for behandling av personopplysninger i både rettsvesenet og for rettshåndhevende myndigheter som politi og påtalemyndighet.

Det påpekes at forpliktelsene etter konvensjonen og LED også gjør seg gjeldende innenfor annet regelverk enn politiregisterloven med forskrift. Eksempelvis for metoder/virkemidler for *innsamling* av personopplysninger som normalt ikke er regulert i politiregisterloven med forskrift.¹ Det vises for eksempel til at regler om kameraovervåking er regulert i politiloven § 6 a og straffeprosessloven § 202 a.

Personvern i lovarbeid

Oslo politidistrikt er enig med kommisjonen i behov for at lovgiver må gjøre tilstrekkelige vurderinger og må kunne begrunne tiltakenes nødvendighet og proporsjonalitet i tråd med menneskerettslige forpliktelser og eksisterende lovverk. Videre er Oslo politidistrikt enig i at departementene i større grad må rådføre seg med Datatilsynet. Kommisjonen har i utredningens punkt 7.4.1 pekt på flere eksempler på manglende vurderinger i lovarbeid. Manglende vurderinger av både EU-retten (GDPR/LED) og konvensjonen har også Oslo politidistrikt pekt på i vår høringsuttalelse om dokumentoffentlighet i straffesaker, herunder i punkt 9 flg. om forholdet til regelverk om personopplysningsvern.²

Oslo politidistrikt peker på at det norske samfunnet er satt sammen med en tung utredningsmyndighet på departementssiden og en liten på stortingssiden. Det hviler derfor et betydelig ansvar på at departementene i lovarbeid gjøre tilstrekkelige vurderinger av nasjonale og internasjonale forpliktelser på regelverk om personopplysningsvern. Som nevnt i punkt ovenfor savner Oslo politidistrikt en nærmere vurdering av forpliktelsene som følger av både konvensjonen og LED. Sentralt er personvernprinsippene, herunder lovlighetsprinsippet og de mer detaljerte krav til rettslig grunnlag, men også rettighetsbestemmelser for registrerte (borgere) og øvrige forpliktelser for lovgiver.

Oslo politidistrikt mener et tiltak for økt bevisstgjøring er at Kommunal- og distriktsdepartementet i arbeidet med oppdatering av tilleggsveileder til utredningsinstruksen om vurdering av personvernkonsekvenser også bør vise til forpliktelsene som følger av konvensjonen og LED.

Åpne kilder

Oslo politidistrikt savner at kommisjonen vurderer LED i redegjørelsen om innsamling av personopplysninger fra åpne kilder i utredningens punkt 7.4.2.2. Eksempelvis om EU-retten og LED og konvensjonen anses å gi et tilstrekkelig personopplysningsvern, eventuelt hvilke ytterligere krav som eventuelt bør vurderes i norsk rett.

LED artikkel 10 gir et rettslig grunnlag for behandling av særlige kategorier av opplysninger. Det følger av bestemmelsen at behandlingen må være strengt nødvendig og det må gis tilstrekkelige garantier. I bestemmelsens bokstav c åpnes det opp for at slike opplysninger kan behandles når behandlingen gjelder opplysninger som det er *åpenbart* at den registrerte har

¹ Dette er også beskrevet på følgende måte i Prop.56 LS (2017–2018) punkt 34.4: *"Politiregisterloven regulerer politiets behandling av opplysninger, men den regulerer ikke hvilke virkemidler eller metoder politiet kan bruke til å innhente opplysninger. Sistnevnte forhold reguleres av henholdsvis straffeprosessloven og politiloven."*

² Høringsuttalelsen ligger her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-dokumentoffentlighet-i-straffesaker/id2905160/?expand=horingsssvar>

offentliggjort. Artikkel 29 gruppen³ har også foretatt en nærmere tolkning av både krav til strengt nødvendig, tilstrekkelige garantier og vilkår i bestemmelsens bokstav c.⁴

Artikkel 10 bokstav c er gjennomført i andre medlemsland, men ikke i Norge.⁵ Begrunnelsen for dette følger blant annet av lovforarbeidene til politiregisterloven. Der opplyses det at dette ikke bør være et *"selvstendig grunnlag for politiets behandling når vilkårene for formålsbestemthet og nødvendighet ikke er oppfylt."*⁶ Etter Oslo politidistrikt sin vurdering gir dette ikke uttrykk for riktig rettsoppfatning. LED fastsetter både krav til formålsbestemthet, nødvendighet og strengt nødvendig.⁷ Tilsvarende krav følger også av konvensjonen. Det bemerkes i tillegg at inngrep i retten til personopplysningsvern må skje innenfor de rammer som følger av konvensjonen artikkel 11.

I lys av den teknologiske utviklingen og digitaliseringen er LED artikkel 10 bokstav c et praktisk viktig grunnlag for politi og påtalemyndighet. Oslo politidistrikt mener derfor at LED artikkel 10 bokstav c bør gjennomføres i norsk rett. Oslo politidistrikt mener det rettslige rammeverk som følger av både LED og konvensjonen balanserer de grunnleggende rettigheter og interesser på en tilfredsstillende måte.

Dataseparasjon

Kommisjonen fokuserer på dataseparasjon som tiltak ved masseinnsamling av personopplysninger gjennom åpne kilder.⁸ Oslo politidistrikt mener departementet i lovarbeid bør gjøre grundige vurderinger av hvilke tiltak som gir tilstrekkelige *garantier/rettsgarantier*⁹, og dette kan også være andre tiltak enn dataseparasjon. Det vises også til at Justis- og beredskapsdepartementet v/lovavdelingen i en tolkningsuttalelse har gitt en nærmere redegjørelse av blant annet krav til tilstrekkelige rettssikkerhetsgarantier i nasjonal lovgivning.¹⁰

Om utlevering av dokumenter til advokater

Oslo politidistrikt er enig i at utlevering av dokumenter til advokater bør skje ved elektronisk tilgang via en plattformløsning fremfor dagens løsning med bruk av Altinn. Dette vil gi bedre kontroll med utleveringen. Dagens Altinnløsning har også begrensninger med tanke på filstørrelse, noe som er en praktisk hindring for politiet som medfører merarbeid ved utlevering av større filer. En plattformløsning vil derfor trolig være mer effektiv for politiet. I det videre arbeid med dette bør en se på om domstolens aktørportal kan nyttiggjøres av politiet.

Om digitale beslag og sikringsinformasjon

Oslo politidistrikt påpeker at en sikrings fil er ikke ett nytt beslag i saken, men gjennomgangen av sikringsfilen kan lede til at politiet tar beslag i dokumenter som finnes på sikringsfilen, jf. HR- 2018-1901-U og Riksadvokatens direktiv RA-2020-2. Det er likevel forutsatt at politiet har notoritet over hvordan sikringen har skjedd og hvor sikringsfilen er oppbevart mv. Politiet

³ EU-kommisjonens ekspertorgan på personvern etter personverndirektivet. Artikkel 29 gruppen er nå erstattet med Personvernrådet, som både har oppgaver etter GDPR og LED.

⁴ Se Artikkel 29 gruppens uttalelse WP 258 side 7 til 8 og 10 til 11.

⁵ For eksempel i Danmark, se lov om retshåndhevende myndigheters behandling af personopplysninger § 10.

⁶ Se Prop.99 L (2016-2017) side 15.

⁷ LED artikkel 4 nr.1 bokstav b, samt artikkel 8 og 10.

⁸ Utredningens punkt 7.4.2.3.

⁹ LED artikkel 10 og konvensjonen artikkel 6.

¹⁰ Se tolkningsuttalelse av 25. august 2022 om DSOP Kontrollinformasjon.

mangler i dag gode systemer for dette og for å skille ut overskuddsinformasjon som påpekt av kommisjonen.

Oslo politidistrikt er enig i kommisjonens anbefaling at man bør innhente erfaringer fra andre land om ordninger for å filtrere bort overskuddsinformasjon ved beslag av digitale lagringsenheter og vurdere å etablere en lignende ordning. I tillegg er det Oslo politidistrikt syn at det må etableres tekniske løsninger som dekker politiets behov for lagring og deling av elektronisk bevismateriale og andre datamengder med ukjent innhold.

Bruk av ny teknologi i justissektoren

Oslo politidistrikt er enig i at bruk av ny teknologi er svært viktig i justissektoren fremover, og at det kan bidra til mer effektiv kriminalitetsbekjempelse dersom det brukes på en forsvarlig måte.¹¹ Politiets virksomhet er i aller høyeste grad informasjonsstyrt. Det er derfor et stort potensial for politiet i å ta i bruk ny teknologi, for eksempel for å oppnå effektivisering og mer presis informasjonsbehandling. Dette gjelder i hele politiets arbeidskjede fra forebyggende arbeid til bruk av politiets beredskapsressurser i tidskritiske sammenhenger, og for etatens virksomhetsstyring. Samtidig kan bruk av slik teknologi innebære betydelige inngrep i den enkeltes rett til personopplysningsvern.

Oslo politidistrikt mener bruk av ny teknologi tydeliggjør behovet for å revurdere plasseringen av behandlingsansvar *lavt* i hierarkiet i politi- og lensmannsetaten. Dette er beskrevet nærmere nedenfor i et punkt om plassering av behandlingsansvar lavt i hierarkiet i politi- og lensmannsetaten. Oslo politidistrikt mener plassering av behandlingsansvar hos overordnende organ som Politidirektoratet og Riksadvokaten normalt vil sikre bedre og mer ensartet etterlevelse av personopplysningsregelverket enn om dette skal vurderes separat av hver enkelt underliggende enhet. Ved innføring og bruk av inngripende teknologi og metoder vil for eksempel overordnende organer kunne sikre bedre og mer ensartet etterlevelse av lovlighetsprinsippet og krav til rettslig grunnlag enn om slike krav skal være opp til hver enkelt underliggende enhet å påvise etterlevelse av.¹² Det samme gjelder bestemmelser som stiller tekniske krav til slik teknologi som for eksempel regler om informasjonssikkerhet, innebygd personvern mv.

Ansiktsgjenkjenning

Oslo politidistrikt støtter ikke kommisjonens forslag om et generelt forbud mot bruk av ansiktsgjenkjenning og annen biometrisk fjernidentifikasjon i offentlige rom. Dette fordi denne metoden bør inngå som en del av mandatet til det foreslåtte metodeutvalget å vurdere. I den forbindelse bør utvalget også se hen til hvilke endelige vurderinger EU gjør av de rettslige rammene for bruk av ansiktsgjenkjenning.

Behandlingsansvaret i kriminalomsorgen

Oslo politidistrikt støtter ikke kommisjonens vurdering av at departementet i arbeidet med ny lov om straffegjennomføring bør tydeliggjøre at behandlingsansvaret bør ligge til den virksomhet som utfører den *faktiske* behandlingen av personopplysninger.

Grunnen til dette er at lovgiver bør basere seg på kriteriene for identifisering av behandlingsansvar som følger av EU-retten (GDPR/LED) og konvensjonen og ikke hvem som

¹¹ Utredningens punkt 7.4.5.

¹² Jf. særlig LED artikkel 8 og 10 og konvensjonen artikkel 5 og 6.

faktisk utfører behandlingen av personopplysningene. Dette er beskrevet nærmere nedenfor i et punkt om plassering av behandlingsansvar lavt i hierarkiet i politi- og lensmannsetaten.

Implementeringen av LED i norsk rett og behov for forenkling

Generelt:

Oslo politidistrikt støtter som nevnt innledningsvis kommisjonens vurderinger i utredningens punkt 7.4.2.1 om implementering av bestemmelser i LED i politiregisterloven, og mener det bør opprettes et eget utvalg for å vurdere i hvilken grad forpliktelsene i LED og konvensjonen er tilfredsstillende gjennomført i politiregisterloven med forskrift, men også i øvrig sektorlovgivning som politiloven og straffeprosessloven. Oslo politidistrikt støtter også kommisjonens vurdering av at politiregisterloven både bør forenkles og forbedres.

I den forbindelse er det verdt å nevne at EU-kommisjonen har foretatt en vurdering av gjennomføring av LED i medlemsland, se "*Første rapport om anvendelse og funksjonen af direktiv (EU) 2016/680 om databeskyttelse på retshåndhævelsesområdet*". Selv om Norge ikke er en del av denne gjennomgangen mener Oslo politidistrikt rapporten viser manglende gjennomføring av forpliktelser i LED i norsk rett. Et eksempel er LED artikkel 11 om automatiserte avgjørelser. Det fremgår av rapporten at alle medlemsland har gjennomført bestemmelsen.¹³ I Norge er derimot bestemmelser verken gjennomført i politiregisterloven eller øvrig sektorlovgivning. I tillegg kommer at automatiserte avgjørelser også er regulert i konvensjonen artikkel 9 (1) bokstav a.

Kommisjonen har i sin utredning også pekt på flere bestemmelser i LED som ikke er gjennomført i politiregisterloven, eksempelvis artikkel 20 om innebygd personvern. Oslo politidistrikt har i sitt hørings svar av 18. august 2018 om mandat til personvernkommisjonen også pekt på manglende og lite lojal gjennomføring av flere av bestemmelsene i LED.¹⁴ Det vises for eksempel til redegjørelse om artikkel 4 om personvernprinsipper, artikkel 11 om automatiserte avgjørelser og profilering, samt artikkel 10 om bruk av informasjon som er offentliggjort.

Det vises også til rapport av 29. september 2022 til Politidirektoratet hvor behovet for revidering av politiregisterloven med forskrift er nærmere beskrevet. Deler av rapporten bygger på notatet "*Utfordringer ved den nasjonale reguleringen av personopplysningsvernet som gjelder for politiet og påtalemyndigheten*" som er utarbeidet av ansatte i Oslo politidistrikt.¹⁵ I det følgende vil enkelte punkter fra hørings svar av 18. august 2018 og rapporten gjentas, samt at enkelte øvrige forhold vil bli trukket frem.

Detaljeringsgraden:

LED inneholder kun 65 artikler. Politiregisterloven inneholder ca 70 bestemmelser. Politiregisterforskriften inneholder imidlertid en svært omfattende regulering. Hvor mange bestemmelser forskriften inneholder er ikke gjennomgått i denne forbindelse. I juridisk litteratur ble det pekt på at forslaget til politiregisterforskrift hadde nærmere 500 paragrafer

¹³ Se rapportens punkt 2.2.6

¹⁴ Hørings svar ligger vedlagt Politidirektoratets høringsuttalelse her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/personvernkommisjon--innspill-til-mandat/id2607189/?expand=horings svar&lastvisited=undefined>

¹⁵ Saknummer for notatet er 22/246254.

og at omfanget var ventet å øke i den endelige forskriften.¹⁶ Uansett hvor mange paragrafer politiregisterforskriften konkret inneholder per i dag mener Oslo politidistrikt at reguleringen verken er enkel eller brukervennlig å praktisere. Det er også et verdt å merke seg at til tross omfattende regulering i politiregisterlov med forskrift er flere bestemmelser og forpliktelser i LED og konvensjonen *ikke* gjennomført i politiregisterlovgivningen. Oslo politidistrikt mener det er et potensial i å forenkle regelverket ved å ta utgangspunkt i metodikken som brukes i både LED og konvensjonen, og vil i enkelte punkt nedenfor komme med noen eksempler på dette.

Definisjoner:

Definisjonene i LED artikkel 3 bør gjennomføres på en mer lojal måte i politiregisterloven. Å utelate flere av definisjonene gjør ikke politiregisterloven mer brukervennlig, og særlig ikke med tanke på krav til harmonisering og rettsutvikling som skjer i EU. Det følger også av juridisk litteratur at artikkel 3 om definisjoner er en sentral bestemmelse.¹⁷

LED artikkel 4:

LED artikkel 4 om prinsipper er kanskje den mest sentrale bestemmelsen i direktivet. Ikke bare har prinsippene betydning ved tolkning av de øvrige bestemmelsene i direktivet, de har også normativ kraft i seg selv. Praktisering av prinsippene er dessuten viktig for å sikre harmonisering av regelverket i medlemsstatene. Det er derfor uklart hvorvidt det er i samsvar med forpliktelsene etter LED at ikke alle prinsippene er gjennomført i politiregisterloven med forskrift. Det sentrale eksempelet på dette er rettferdighetsprinsippet som er et av de mest sentrale personvernprinsippene. Rettferdighetsprinsippet er også nedfelt i Europarådskonvensjonen artikkel 5 (4) bokstav a. Som pekt på i hørings svar av 18. august 2018 om mandat til personvernkommissjonen mener Oslo politidistrikt det bør utformes en egen bestemmelse i politiregisterloven som gjennomfører LED artikkel 4 om prinsipper.

Internkontroll- og informasjonssikkerhet:

Politiregisterloven og forskriftens detaljerte bestemmelser om internkontroll og informasjonssikkerhet bør forenkles opp mot metodikken i LED og GDPR.¹⁸ Den sentrale "internkontrollbestemmelsen" i LED er ansvarlighetsprinsippet i artikkel 4 nr. 4. Prinsippet er også mer detaljert regulert i andre bestemmelser i LED, og særlig i artikkel 19. Den viktigste "informasjonssikkerhetsbestemmelsen" i LED er informasjonssikkerhetsprinsippet i LED artikkel 4. Prinsippet er mer detaljert regulert i artikkel 29 om sikkerhet ved behandling.

Hovedparten av internkontroll- og informasjonssikkerhetskrav i politiregisterloven med forskrift og systematikken rundt dette er i stor grad "hentet" fra opphevet personopplysningslov med forskrift. Oslo politidistrikt mener det er grunn til å stille spørsmål ved om denne tilnærmingen og påfølgende detaljregulering sikrer mer regeletterlevelse enn metodikken og reguleringen i LED og personopplysningsloven/GDPR.

Plasseringen av behandlingsansvar lavt i hierarkiet:

Identifisering av behandlingsansvar i politi- og lensmannsetaten bør basere seg på kriteriene som følger av EU-retten (GDPR/LED) og konvensjonen. Det vil si at behandlingsansvarlig bør identifiseres ut fra hvem som *bestemmer* formålet med behandlingen og hvilke midler som

¹⁶ Se "Politiets persondatarett" av Bjarne Kvam side 360.

¹⁷ Se "Draft commentary on Article 3 of the EU Law Enforcement Directive" av Luca Tosoni og Lee A. Bygrave.

¹⁸ Se politiregisterloven kapittel 4 om informasjonssikkerhet og internkontroll, samt politiregisterforskriften del 9 om internkontroll, informasjonssikkerhet og sporbarhet.

skal benyttes. Flere ekspertgrupper i EU har også redegjort nærmere for kriteriene for identifisering av behandlingsansvarlig.¹⁹ Europarådskonvensjonen gir også viktig tolkningsbidrag. Der legges det til grunn at behandlingsansvar identifiseres ut fra hvem som har "*decision-making power*" på behandlingen av personopplysninger.²⁰

Bakgrunnen for plassering av behandlingsansvar lavt i hierarkiet i politiregisterloven med forskrift følger av lovforarbeidene til politiregisterloven.²¹ Der ble det gitt uttrykk for noen sentrale prinsipper som bør legges til grunn. De mest sentrale prinsippene var at behandlingsansvaret bør plasseres (i) *så nært behandlingen som mulig* og at den behandlingsansvarlige (ii) bør ha *reell innflytelse* på den behandlingen som skjer.

Det første prinsippet (i) har fått avgjørende betydning for plassering av behandlingsansvar ned i hierarkiet.²² Argumentet om at man bør plassere ansvaret der man har den daglige og mest omfattende befattning med opplysningene er igjen hentet fra forarbeider (fra 1998-1999) til opphevet personopplysningslov.²³ I juridisk litteratur til den nå opphevede personopplysningsloven er en slik tilnærming for identifisering av behandlingsansvarlig beskrevet som "*lite hensiktsmessig og ikke i samsvar med den logikk loven er tuftet på*".²⁴

Oslo politidistrikt mener det er behov for en revurdering av kriteriene for plasseringen av behandlingsansvar lavt i hierarkiet i politi- og lensmannsetaten. Ved identifisering av behandlingsansvarlig bør lovgiver basere seg på kriterier fra EU-retten (GDPR/LED) og konvensjonen. I hierarkiske organisasjoner som politi- og lensmannsetaten vil det å identifisere behandlingsansvarlig ut fra prinsippet om nærhet til behandling fort komme i direkte konflikt med hvem som har den *reelle* bestemmelsesretten. Oslo politidistrikt peker også på at det å plassere behandlingsansvar lavt i hierarkiet til underliggende enheter uten tilstrekkelig bestemmelsesrett i mange tilfeller innebærer compliance-utfordringer. Slike utfordringer er belyst av Oslo politidistrikt i brev og høringsuttalelser.²⁵

Nødvendig og strengt nødvendig:

Krav til nødvendighet og proporsjonalitet er sentrale krav etter både EU-retten, Europarådskonvensjonen og EMK artikkel 8.²⁶ EU-domstolen har i en sak etter personverndirektivet fastslått at begrepet "*nødvendig*" er et selvstendig fellesskapsrettslig begrep.²⁷ LED artikkel 8 krever at behandlingen skal være *nødvendig* for at en kompetent myndighet skal kunne utføre en oppgave etter artikkel 1 nr. 1. og at den skjer på grunnlag av EU-retten eller medlemsstatenes nasjonale rett. For behandling av særlige kategorier av

¹⁹ Det vises særlig til Artikkel 29 gruppens Opinion 1/2010 on the concept of "controller" and "processor" og Personvernrådets (EDPB) "Guidelines 07/2020 on the concept of controller and processor in the GDPR".

²⁰ Se konvensjonen artikkel 2 bokstav d. Se også nærmere veiledning om begrepet behandlingsansvarlig i "Explanatory Report".

²¹ Spørsmålet om plassering av behandlingsansvaret ble drøftet i punkt 7.2.4 i Ot.prp.nr. 108 (2008-2009).

²² Se politiregisterforskriften § 2-1.

²³ Ot.prp.nr. 92 (1998-1999) side 103.

²⁴ Se Schartum og Bygrave "Personvern i informasjonssamfunnet" 3. utgave side 166.

²⁵ Det vises for eksempel til brev av 6. juni 2021 om anmodning av direktoratets vurdering av roller og ansvar for formålene vitenskapelig forskning og utvikling av politiets metoder og høringsuttalelse av 10. mai 2022 om instruks om bruk av droner i politi- og lensmannsetaten.

²⁶ For mer om kravene se Artikkel 29 gruppens uttalelse 01/2014 om nødvendighet og proporsjonalitetsbegrepet og personopplysningsvern i rettshåndhevelsessektoren..

²⁷ Se for eksempel sak C-524/06 om personverndirektivet og punkt 52. (Vår utheving) Se også Artikkel- 29s uttalelse 06/2014 punkt II.3.

personopplysninger oppstiller LED artikkel 10 ytterligere krav i bokstav a til c, samt generelle krav om *strengt nødvendig og tilstrekkelige garantier*.

EU-domstolens praksis gir ikke avklaring på forskjellen mellom "nødvendig" (artikkel 8) og "strengt nødvendig" (artikkel 10).²⁸ Artikkel 29 gruppen har derfor gitt en redegjørelse for dette. Det vises i den forbindelse til EU-domstolens faste praksis om at unntak eller begrensninger i retten til personopplysningsvern skal være "strengt nødvendig" jf. Digital Rights Ireland-saken.²⁹ Artikkel 29 gruppen konkluderer med utgangspunkt i den saken om at ordlyden "strengt nødvendig" i artikkel 10 "[...] skal forstås som en opfordring til at rette et særlig fokus på nødvendighedsprinsippet i forbindelse med behandling av særlige kategorier av opplysninger og fastlægge præcise og særligt solide begrundelser for at behandle disse opplysninger."³⁰ I norsk rett er krav til nødvendighet gjennomført i spesifikke bestemmelser som politiloven § 6 a og straffeprosessloven § 202 a om kameraovervåking, men også i generelle bestemmelser i politiregisterloven § 5 og politiregisterforskriften kapittel 4.

LED artikkel 10 er gjennomført i politiregisterloven § 7. Krav til "strengt nødvendig" er nærmere beskrevet i politiregisterforskriften § 4-3. Der går det frem at kravet innebærer at behandling av opplysninger "[...] bare finne sted dersom dette er den eneste muligheten til å oppnå formålet med behandlingen eller det foreligger samtykke som nevnt i § 6-1." Etter Oslo politidistrikt sitt syn avviker den norske reguleringen av krav til strengt nødvendig fra EU-regelen. Grunnen til dette er særlig at krav om behandlingen skal være den eneste muligheten å oppnå formålet innebærer er mer restriktivt enn Artikkel 29 gruppen fortolkning.

Ut fra de krav til harmonisering som følger av LED er det uklart i hvilken grad det er anledning til å innføre avvikene nasjonale regler på et så sentralt prinsipp som nødvendighetsprinsippet. Etter Oslo politidistrikt sitt syn bør det derfor foretas en vurdering av om nasjonal regulering bør avvike fra LED når det kommer til sentrale prinsipp som nødvendighetsprinsippet. En strengere regulering i norsk rett bør også begrunnes særskilt.

Reguleringen av annen informasjon enn personopplysninger:

Det er en utfordring at politiregisterloven med forskrift ikke bare regulerer behandling av personopplysninger med også "all annen" informasjon som faller innenfor politimessige formål.³¹ Dette fordi verken LED eller konvensjonen er ment for eller normalt treffer særlig godt på regulering av annen type opplysninger/informasjon enn personopplysninger.

Metodikken til regler om taushetsplikt

Det er også en utfordring at politiregisterlovens regler i så stor grad bygger på metodikken som følger av regler om taushetsplikt. Regler for behandling av personopplysninger bør utformes med utgangspunkt i behandlingsreglene i LED artikkel 8 og 10 og Europarådskonvensjonen artikkel 5 og 6 og ikke regler om taushetsplikt.

Det kan spørres hvordan Norge sikrer forpliktelsene til personopplysningsvern som følger av LED og Europarådskonvensjonen når politiet *utleverer* personopplysninger til private og offentlige virksomheter som *ikke* omfattes av taushetsplikten og det nokså diffuse vernet i

²⁸ Artikkel 29 gruppens uttalelse WP 258 side 8.

²⁹ Digital Rights Ireland, EU-domstolen 8. april 2014, forente saker C-293-12 og C-594.

³⁰ Se Artikkel 29 gruppens uttalelse WP 258 punkt 2 om begrepet "strengt nødvendig" i artikkel 10.

³¹ Se politiregisterloven § 3 jf. § 4, samt § 23 som regulerer taushetsplikt for ulike kategorier av informasjon/opplysninger.

begrepet "*noens personlige forhold*" i politiregisterloven § 23 nr. 1. Det vises i denne forbindelse også til juridisk litteratur hvor det er redegjort for at taushetspliktreger bør tilpasses personopplysningsrettens system.³²

Innebygd personvern mv.

LED artikkel 20 regulerer krav til innebygd personvern og personvern som standardinnstilling. Gjennomgående brukes ordlyden medlemsstatene "*skal fastsette*" om vilkår/krav som følger av bestemmelsen. Artikkel 20 er ikke gjennomført i Norge. Det er vanskelig å se at dette er i samsvar med forpliktelsene som følger av LED. At Norge ikke har gjennomført et slikt krav vil i utgangspunktet innebære en lavere standard for personopplysningsvern enn i øvrige Schengen-land som har gjennomført bestemmelsen.

Personvernrådgiver:

Oslo politidistrikt er uenig i flere av vurderingene kommisjonen kommer med relatert til rollen som personvernrådgiver i utredningens punkt 7.2.2. Dette særlig fordi kommisjonen tar utgangspunkt i forarbeider fra 2008-2009 for å beskrive rollen.³³ Etter Oslo politidistrikt sitt syn burde kommisjonen heller tatt utgangspunkt i lovreguleringen av rollen i LED.

De engelske versjonene av GDPR og LED bruker begrepet "*Data Protection Officer*" (heretter DPO) om rollen som personvernombud/rådgiver. GDPR artikkel 37 til 39 inneholder bestemmelser om utpeking av DPO, samt DPO sin stilling og oppgaver. LED artikkel 32 til 34 inneholder tilsvarende regulering av DPO-rollen. I tillegg handler LED fortalepunkt 63 siste setning om personvernrådgiverens uavhengighet. Det vises videre til Europarådets redegjørelse for DPO-rollen i sin veileder for behandling av personopplysninger innenfor politisektoren.³⁴

Politiregisterloven med forskrift har verken gjennomført LED artikkel 32 eller 33. Det er heller ingen lov eller forskriftsregulering av personvernrådgivers uavhengighet. I tillegg er det utfordringer med den norske gjennomføringen av LED artikkel 34 om personvernrådgivers oppgaver i politiregisterforskriften § 43-1. Eksempelvis er det vanskelig å se at samtlige minimumsoppgaver som skal tillegges personvernrådgiver har en parallell i politiregisterforskriften § 43-1.

Oslo politidistrikt mener at LED artikkel 32 til 34 og fortalepunkt 63 bør gjennomføres i politiregisterloven. I tillegg bør man bruke oversettelsen personvernombud om DPO-rollen, uavhengig av om den er regulert i GDPR/personopplysningsloven eller LED/politiregisterloven. Det er trolig kun i Norge at man har ulike oversettelser av DPO-begrepet. I Danmark oversetter man for eksempel DPO til personvernrådgiver ("*dataskyddelsesrådgiver*") etter både GDPR og LED, og tilsvarende oversettes DPO til personvernombud ("*dataskyddelsesombud*") i Sverige. Det bemerkes også at Politidirektoratet lagt til grunn at rollen som personvernombud og rollen som personvernrådgiver i det vesentlige er sammenfallende.³⁵ Dette bygger særlig på en sammenligning av lovreguleringen av rollen i GDPR og LED.

³² Se "Politiets persondatarett" av Bjarne Kvam punkt 11.4.3.

³³ Forarbeidene kommisjonen viser til er Ot.prop.nr 108 (2008-2009).

³⁴ Se "*Practical guide on the use of personal data in the police sector*" side 16.

³⁵ Se Etatsinstruks for personvern punkt 6.5.

Med hilsen

Brita Cecilie Lilaas-Skari
konstituert politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Bård Soløy Ødegaard
seniorrådgiver